

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v středoevropském srovnání – léto 2016

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. – 20. 6. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1005</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>209</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. srpna 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V červnu 2016 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v průběhu června a července 2016 realizován též v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatói Intézet és Társadalomkutatói Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 2. až 9. 6. 2016 na reprezentativním souboru 1002 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 15. do 24. 7. 2016 na reprezentativním souboru 999 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 14. do 20. 6. 2016. Dotazováno bylo 1003 respondentů ve věku od 18 let.

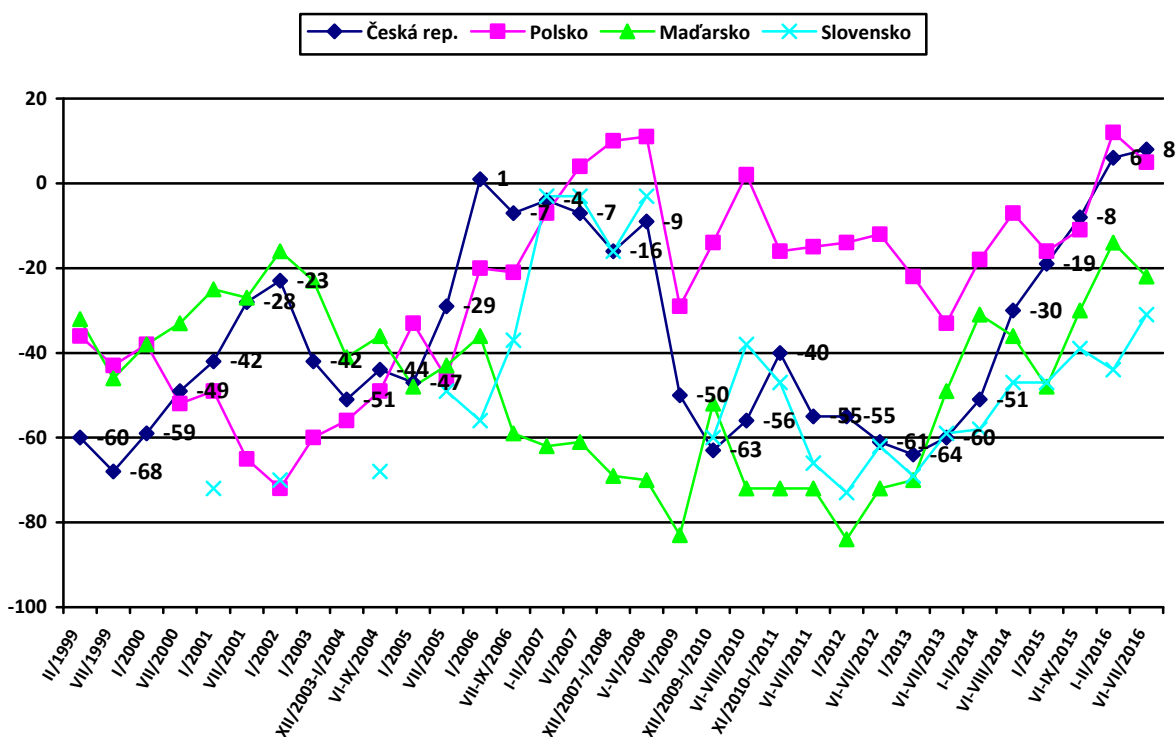
Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	3	1	0	0
dobrá	29	28	16	15
ani dobrá, ani špatná	41	40	45	38
špatná	20	21	31	32
velmi špatná	4	3	7	14
neví	3	7	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* - 20. 6. 2016, 1005 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 2. - 9. 6. 2016, 1002 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 24. 7. 2016, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 14. - 20. 6. 2016, 1003 respondentů starších 18 let.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, Češi a podobně tak i Poláci hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi častěji příznivě než nepříznivě, zatímco v Maďarsku a na Slovensku negativní hodnocení ekonomické situace převládá nad pozitivním. V případě ČR, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl příznivého hodnocení dosahoval necelé třetiny (32 %), zatímco přibližně čtvrtina (24 %) české veřejnosti hodnotila ekonomickou situaci v zemi naopak nepříznivě, takže rozdíl činil +8 procentních bodů. Na druhém místě s nepatrným odstupem za Českou republikou skončilo Polsko, kde podíl příznivého hodnocení ekonomické situace byl jen o tři procentní body nižší než v ČR (29 %)

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

při zcela identickém podílu negativního hodnocení (24 %) s rozdílem +5 procentních bodů mezi oběma podíly a při prakticky shodném, cca dvoupětinovém podílu neutrálního hodnocení situace jako „ani dobré, ani špatné“. Maďaři a Slováci pak hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi podstatně hůře než Češi a Poláci, přičemž mezi nimi navzájem poněkud lépe vyznívá hodnocení ekonomické situace u občanů Maďarska. Podíl pozitivního hodnocení v Maďarsku činil 16 %, zatímco negativní hodnocení se blížilo dvěma pětinám (38 %) s výsledným rozdílem -22 procentních bodů. Na Slovensku se úroveň pozitivního hodnocení prakticky nelišila od Maďarska, když tento podíl zde činil 15 %, ale podíl negativního hodnocení se zde blížil k polovině (46 %) s rozdílem -31 procentních bodů.

V porovnání s předchozím výzkumem z počátku letošního roku se hodnocení zřetelně zlepšilo na Slovensku, naopak v případě Polska a Maďarska se hodnocení ve stejném období poněkud zhoršilo. Hodnocení českých občanů pak zůstalo oproti počátku roku 2016 v jeho polovině prakticky nezměněné.

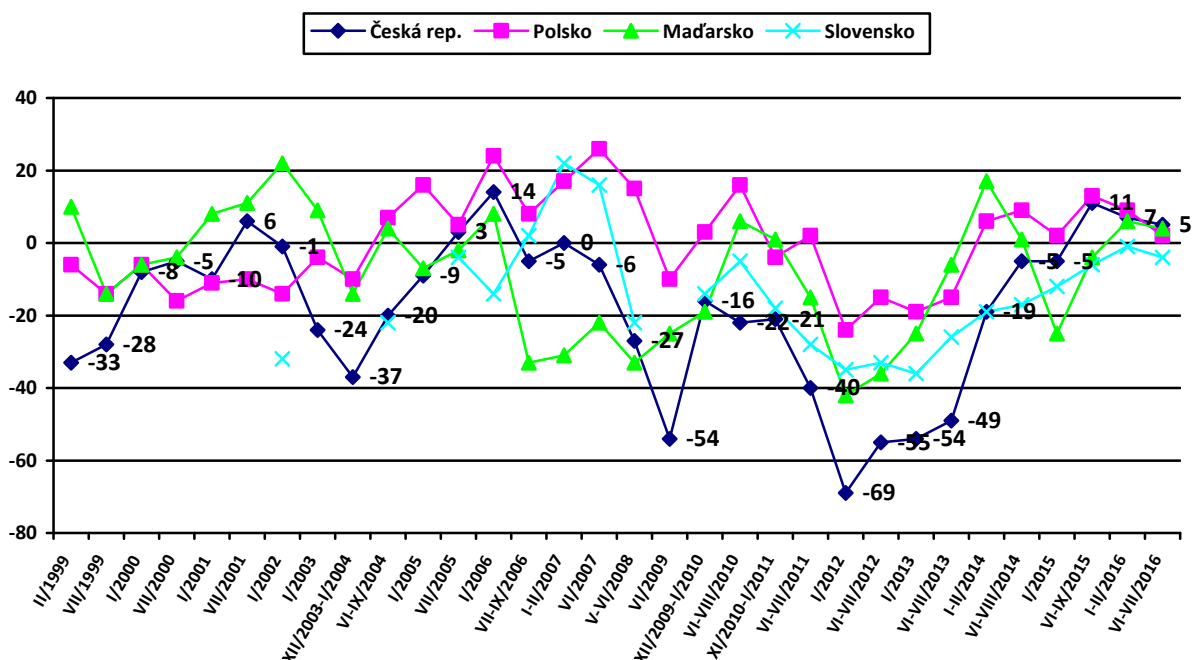
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	1	1	1
trochu se zlepší	24	21	22	19
nezmění se	49	45	53	49
trochu se zhorší	17	17	16	16
velmi se zhorší	3	3	3	8
neví	6	13	5	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* - 20. 6. 2016, 1005 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; *Polsko - CBOS*, 2. - 9. 6. 2016, 1002 respondentů starších 18 let; *Maďarsko - TÁRKI*, 15. - 24. 7. 2016, 999 respondentů starších 18 let; *Slovensko - FOCUS*, 14. - 20. 6. 2016, 1003 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*; *Polsko - CBOS*; *Maďarsko - TÁRKI*; *Slovensko - FOCUS*.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 se na rozdíl od hodnocení současné situace v jednotlivých zemích příliš nerozcházejí. V případě České republiky, Maďarska a Polska vidíme drobný a navzájem statisticky srovnatelný převis očekávaného zlepšení ekonomické situace nad předpokládaným zhoršením. V ČR, která numericky dopadla nejlépe, zlepšení v tomto ohledu očekává rovná čtvrtina dotázaných (25 %), v Maďarsku a Polsku to byla necelá čtvrtina (23 %, respektive 22 %). Podíl předpokládaného zhoršení byl ve všech těchto zemích prakticky stejný na úrovni jedné pětiny (20 % v ČR a Polsku, 19 % v Maďarsku). Na Slovensku, jehož odstup od ostatních zemí z hlediska celkových očekávání dalšího ekonomického vývoje byl velmi malý, byť statisticky nikoli nevýznamný, byla situace prakticky zrcadlově převrácená, když zlepšení ekonomické situace očekávala pětina (20 %) Slováků a zhoršení necelá čtvrtina (24 %).

Statisticky významný posun oproti předchozímu výzkumu z počátku roku 2016 nastal ve formě určitého zhoršení v případě Polska, změny v ostatních zemích vesměs nepřekročily rámeček výběrové chyby.

Tabulka 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	7	14	1	1
dobré	42	32	23	24
ani dobré, ani špatné	37	45	48	50
špatné	12	5	22	20
velmi špatné	2	4	6	4
neví	0	0	0	1

Pozn.: Procenta ve sloupcích.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* - 20. 6. 2016, 1005 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 2. - 9. 6. 2016, 1002 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 24. 7. 2016, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 14. - 20. 6. 2016, 1003 respondentů starších 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a v ČR výrazně častěji kladně než záporně. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně necelé poloviny (46 %), zatímco negativní hodnocení bylo lehce pod úrovní desetiny (9 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření uvedla prakticky polovina (49 %) dotázaných, tedy o málo více než v Polsku, ale podíl negativních vyjádření byl také poněkud vyšší a činil zhruba jednu sedminu (14 %). Na Slovensku jsou pozitivní a negativní hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti prakticky vyrovnané, když oba zahrnují jednu čtvrtinu (25 % dobré, 24 % špatné) slovenských respondentů. Jen o málo skeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají obyvatelé Maďarska, kde téměř čtvrtina (24 %) respondentů vidí situaci svých domácností kladně a o málo více než jedna čtvrtina (28 %) naopak záporně.

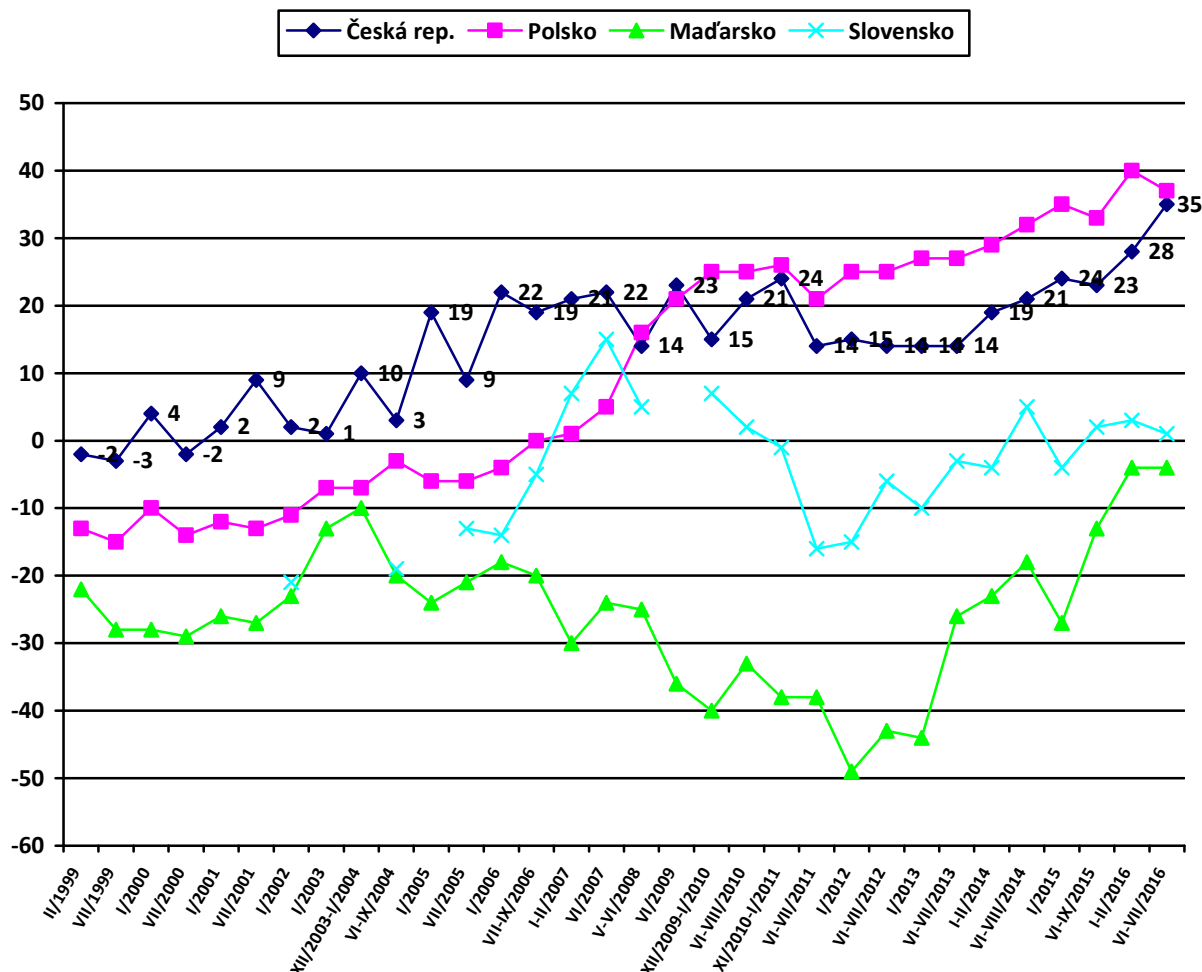
Oproti počátku roku 2016 se hodnocení materiálních životních podmínek domácností významně změnilo v České republice, kde bylo zaznamenáno další zřetelné zlepšení, a lehký posun opačným směrem v důsledku mírného snížení podílu kladného hodnocení nastal u Polska. Pro ČR, Polsko i Maďarsko přitom platí, že letos zaznamenaná hodnocení materiálních životních podmínek

⁶ Otázka: "Myslíte si, že ekonomická situace se v České republice v tomto roce velmilepší, trochu selepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

domácností jsou historicky nejlepšími od počátku realizace srovnatelných výzkumů v roce 1999 (viz graf 3).

Graf 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

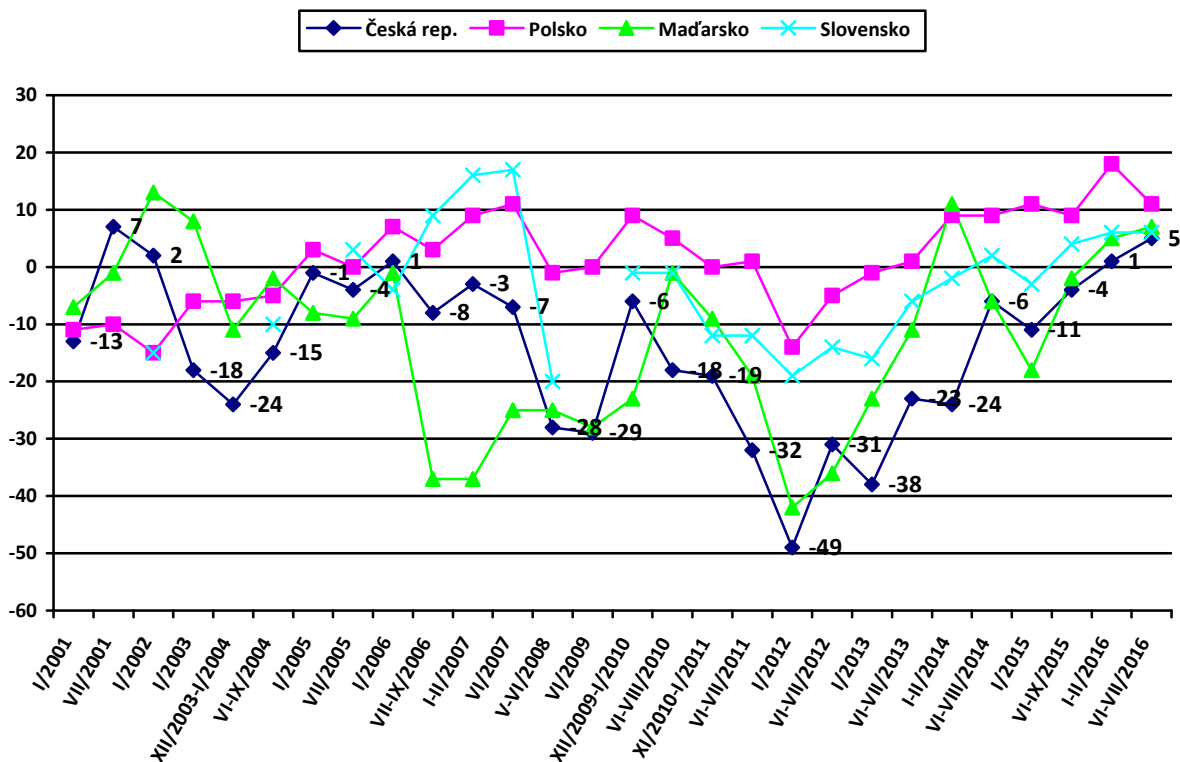
Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	2	2	0	1
trochu se zlepší	19	16	19	17
nezmění se	61	75	63	63
trochu se zhorší	13	6	10	9
velmi se zhorší	3	1	2	3
neví	2	0	6	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. - 20. 6. 2016, 1005 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 2. - 9. 6. 2016, 1002 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 24. 7. 2016, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 14. - 20. 6. 2016, 1003 respondentů starších 18 let.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ ve všech zemích naprostá většina respondentů v rozmezí zhruba od tří pětín do tří čtvrtin nepředpokládá ani zlepšení, ani zhoršení současného stavu, přičemž podíly těch, kdo počítají se zlepšením, ve všech případech mírně převažují nad podíly očekávaného zhoršení. Relativně nejčastěji zlepšení očekávají čeští občané, z nichž to uvedla více než pětina (21 %), avšak zároveň s tím je v ČR i relativně nejvyšší podíl pesimistů očekávajících zhoršení (16 %). V Polsku, v Maďarsku i na Slovensku pozitivní očekávání tvoří obdobně necelou pětinu (18 % v Polsku a na Slovensku, 19 % v Maďarsku), zhoršení však předpokládá jen 7 % Poláků a 12 % Maďarů či Slováků.

V porovnání s počátkem roku 2016 došlo v Polsku k určitému zhoršení v očekáváních vývoje materiálních životních podmínek vlastní domácnosti, jež se tak vrátila na úroveň z let 2014-2015. V ČR naopak pokračuje, byť nyní jen velmi zvolna, postupné zlepšování očekávání vývoje materiálních životních podmínek vlastních domácností. Aktuální očekávání jsou přitom ve všech zemích výrazně lepší, než byla na počátku roku 2012 (viz graf 4).

⁸ Otázka: „Myslíte si, že se v tomto roce Vaše materiální životní podmínky velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“